

Täysistunto

Tiistai 16.11.2021 klo 14.01—20.21

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.56 **Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herera puhemies! Poliitikassa on joskus sellainen vitsi tai tällainen sisäpiirin juttu, että ollaan jossakin vaaliohjelmassa tai esityksessä kaiken hyvän puolella, kaikkea pahaa vastaan. Vaikka tämä on tämmöinen vähän ehkä sarkastinen vitsi, niin itsellä on nyt vähän semmoinen olo, kun esittelen tätä opintotukilain muuttamista koskevaa hallituksen esitystä, koska uskaltanen arvioida — tietysti vähän jännittää keskustelu, paljon puheenvuoropyyntöjä, mikä on hienoa — että tämä on sellainen myönteinen asia, mille on helppo löytää todella laajasti tukea. Kysymyshän on siis opiskelijoiden opintotuen tulojen nostosta.

Puhemies! Tämän esityksen mukaan opintotukeen vaikuttavia opiskelijoiden tulorajoja korotetaan neljäsosalla eli 25 prosenttia vuodelle 2022, eli tämä liittyy hallituksen talousarvioesitykseen. Tämä on niin sanottu budjettilaki. Tulorajojen määräaikainen korottaminen parantaa opiskelijoiden mahdollisuutta työskennellä opintojen ohessa nykyistä enemmän. Huomioon otettavaa on sekin, että mitään opintopistevaatimusten kiristymistä ei tule, eli tämä on aito helpotus ja aito kädenojennus opiskelijoille. Ehdotuksen myötä tavanomaiset yhdeksän tukikuukautta vuodessa opintotukea nostava opiskelija saa vuonna 2022 ansaita noin 3 000 euroa nykyistä enemmän. Pidän summaa aika merkittävänä.

Puhemies! Olen saanut paljon palautetta opiskelijoilta, jotka ovat joutuneet palauttamaan opintotukia liiallisen työnteon takia. He ovat ahkeria ihmisiä, jotka ovat opiskelleet tavoitettahtia ja tehneet samaan aikaan töitä, ja sitten on tullut se kuuluisa Kelan kirje. Omastakin valmistumisestani yliopistosta on aikaa alle kymmenen vuotta, ja itsekin keran maksoin katkerien korotusprosenttien kera sitten takaisin, kun pikkuisen liikaa tuli silloin tienattua, ja kyllähän se harmitti aika lailla ja otti päähän, ja tuli vähän rumemmatkin ilmaistut siitä asiasta mieleen. Itse pystyin maksamaan ja varmaan suurin osa opiskelijoista on pystynyt maksamaan ne takaisinperityt opintotuet kyllä kohtuudella pois, mutta tietyissä tilanteissa takaisinperintä on jopa saattanut hankaloittaa opiskelijoiden elämää ja heidän sosiaalista asemaansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Arvoisa puhemies! Mielestäni on äärettömän tärkeää, että yhteiskunnassa ja politiikassa kannustetaan ahkeruuteen ja kaikissa poliittisissa päätöksissä rohkaistaan työntekoon, aktivoitumiseen, vastuun ottamiseen omasta elämästä, ja siinä mielessä tämä esitys sopii myös tähän arvokehikkoon. Riittävät tulorajat ovat opiskelijoiden toive, myös opiskelijoit-
ten edunvalvojien toive ja mielestäni yhteiskunnan etu. Opintotuen tulorajojen nosto antaa opiskelijoille entistä paremmat mahdollisuudet kohentaa omaa toimeentuloaan työtä teke-
mällä. Pidänkin ratkaisua ensisijaisesti opiskelijamyönteisenä ja sosiaalisena ratkaisuna.

Kuitenkin, puhemies, toissijaisesti tässä opintotukilain muutoksessa, tulorajojen koro-
tuksessa on kysymys työllisyystoimesta. Suomessa kärsitään tällä hetkellä työvoimapulaa
voimakkaan nousukauden takia. Opiskelijoiden tulorajoja korottamalla lisäämme työvoi-
man tarjontaa nopeasti, sillä tiedämme, että opiskelijat ovat tyypillistä kausityövoimaa,
osa-aikatyötä tekeviä todella monilla erilaisilla aloilla.

Haluan kuitenkin, puhemies, ottaa esille myös sen, että tällä vaalikaudella on punamul-
tahallitus pitänyt huolta muistakin opiskelijoiden etuuksista. Tällä vaalikaudella punamul-
tahallitus on palauttanut opintotukeen indeksikorotukset ja tehnyt merkittävän kädenojen-
nuksen kaikista tiukimmassa tilanteessa oleville opiskelijoille, eli perheellisille opiskeli-
joille. He ovat saaneet opintotuen huoltajakorotukseen 25 euron korotuksen myöskin tällä
vaalikaudella. Voi sanoa, että tämä hallitus on huolehtinut hyvin opiskelijoiden paremmas-
ta huomisesta.

Herra puhemies! Tämä esitys opintotuen tulorajojen korottamisesta on määräaikainen
vuodeksi. Tuon kuitenkin avoimesti kansanedustajille esille sen, että toiveeni on, että tästä
tulisi pysyvä korotus, ja minulla on henkilökohtaisesti vastaavana ministerinä valmius teh-
dä tästä tarvittaessa pysyväkin, jos niin katsotaan jatkoprosessissa. Tärkeää on seurata tä-
män tulorajojen korotuksen fiskaalisia vaikutuksia. Tuoreimmat virka-arviot kertovat, että
tällä olisi kaikissa tilanteissa positiivinen plusmerkkinen nettovaikutus valtiontalouteen,
eli tämä toisi kassaan valtiolle enemmän rahaa kuin veisi. Meidän on tärkeää seurata tä-
män vaikutuksia, ja mikäli vaikutukset ovat virka-arvioiden mukaisesti positiivisia valtion-
taloudelle, niin itse olen ainakin valmis viemään tämän läpi myös pysyvänä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen. [Sari Essayah pyy-
tää vastauspuheenvuoroa] — Jos useampi edustaja pyytää debattia, niin sitten voimme sen
aloittaa, mutta nyt on kuitenkin edustaja Kinnunen jo kutsuttu pönttöön.

15.01 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suuret kiitokset ministeri Kurvi-
selle tästä todella tärkeästä esityksestä. Suomen opintotukijärjestelmä on maailman parhai-
ta. Se mahdollistaa osaltaan sen, että jokainen voi edetä koulupolulla niin pitkälle kuin rah-
keet ja into riittävät, taustasta tai varallisuudesta riippumatta. Tämä mahdollisuus on nos-
tanut Suomea maailman onnellisimpien maiden joukkoon. Korkeakoulutus ja monipuoli-
nen osaaminen ovat maamme menestyksen ja kukoistuksen perustaa myös jatkossa. Uusi
työ syntyy aloille, joilla tarvitaan korkeakoulutusta. Työ muuttuu, tarvitaan jatkuvaa oppi-
mistä. Opintotuen tulee pysyä kehityksen mukana. Koulutus ja sivistys kantavat.

Tämä hallitus on nostanut aikaisemmin jo perheellisten opiskelijoiden tukia ja palautta-
nut opintotukeen indeksikorotukset. Opintotukijärjestelmän yksi heikko kohta on ollut se,
että opiskelija ei ole voinut tienata kovin paljon menettämättä opintotukeaan. Nyt tätä epä-
kohtaa ratkaistaan kokeiluluontoisesti ensi vuonna, kiitos siitä. Opiskelijoiden opintotu-
keen vaikuttavat tulorajat nousevat ensi vuodeksi peräti 25 prosenttia. Muutos on todella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

merkittävä. Päätoimisesti yhdeksän kuukautta opiskeleva voi tienata ensi vuonna 3 000 euroa enemmän. Vuosituloraja nousee nykyisestä reilusta 12 000 eurosta reiluun 15 000:een. Tämä helpottaa monen opiskelijan taloudellista tilannetta, kun voi palkkatuloilla täydentää opintotukea. Tehtävämme on kannustaa nuoria työntekoon ja ahkeruuteen, kuten ministeri edellä totesi.

Uudistusta on epäilty siitä, että pidentääkö se opiskeluaikoja. Uskon, että opintolainan hyvitys — kun opiskelija valmistuu määräajassa — auttaa tässä ratkaisevalla tavalla. Suomen Opiskelija-Allianssin mielestä vastuu vuositulorajojen tarkkailussa tulee olla opiskelijalla itsellään. Työnteosta ei tule rangaista. Opiskelijoiden työntekoa ja ahkeruutta ei tule nähdä huonona asiana. Opiskelijat ehdottavatkin, että tulorajoja tulee korottaa reilummin. Opiskelijoiden mielestä tulorajat eivät saa jäädä laahaamaan jäljessä yleisestä ansiotason kehityksestä. Työn tekemisen tulee olla opiskelijalle aina aidosti kannattava vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Näen tämän uudistuksen myös oppimisen näkökulmasta. Kun opiskelija pääsee opintojen ohessa alan töihin, hänen oppimisensa syvenee. Tieto kiinnittyy käytäntöön ja kokemukseen. Oppimisesta tulee soveltavaa. Samalla oppii työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tällaisen monipuolisen oppimisen jälkeen opiskelija on valmiimpi työelämään. Opintotuen korotuksella on monia hyviä vaikutuksia. Se auttaa yhtenä nopeana keinona monen alan osaajapulaan. Pula tekijöistä alkaa olla monessa yrityksessä kasvun esteenä eri puolilla Suomea. Uudistus kasvattaa osaltaan maamme työllisyyttä. Yritykset saavat opiskelijoista hyviä sijaisia ja kausityöntekijöitä. Opiskelija saa jalan oven väliin ja työllistyy valmistuttuaan paremmin. Uudistus lisää kaiken kaikkiaan opiskelijoiden toimeentuloa. Se tuo aikaisempaa useamman opiskelijan opintotuen piiriin. Myös takaisinmaksu joustavoituu hiukkasen.

Virkamiesten tekemien tuoreimpien arvioiden mukaan tulorajojen nosto vaikuttaa lopulta myönteisesti julkiseen talouteen. Sen vuoksi tulorajoja kannattaakin jatkossa nostaa pysyvästi. Sitä toivovat myös kaikki lausunnonantajat. Jos määräaikaisuus päättyy vuonna 2023, tällöin täytyy kyllä tiedottaa riittävän selkeästi, ettei opiskelijoille asia tule yllätyksenä. Kaiken kaikkiaan tästä määräaikaisesta hyvästä uudistuksesta kannattaa viestiä riittävän selkeästi.

Kysyn ministeri Kurviselta: kun uskotte vahvasti kokeilun myönteisiin tuloksiin, joko olette alkanut valmistella pysyvää opintotuen tulorajojen korotusta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kinnusen puheenvuoro ilmeisesti kuohuttaa mieliä niin paljon, että aloitamme vastauspuheenvuorokierroksen. [Naurua] — Edustaja Essayah.

15.06 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Puhemies aivan oikein tulkitsi, että edustaja Kinnusen puheenvuorossa nimenomaan tämä viimeinen kohta kyllä kirvoitti puheenvuoroja. Aivan niin kuin ministeri sanoi, tämä on totta kai hyvä alku, näitten tulorajojen korottaminen on varmasti tarpeen, myöskin työllisyystoiminnan suhteen, mutta kyllä se kysymys kuuluu, että onko mahdollista, että tästä tulisi pysyvä, tai onko mahdollinen esimerkiksi sellainen vaihtoehto, mitä on myöskin esitetty, että jollakin tavalla voitaisiin porrastaa näitä tulorajoja sitä mukaa kun opintoviikkoja kertyy. Ajatus siinä on, että työelämään siirtymistä ja jalan oven väliin saamista työelämään myöskin tällä tavalla sitten oltaisiin eteenpäin kannustamassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Tietysti vielä sitten se, että tämä 25 prosenttia, 3 000 euroa on toki paljon siihen korotuksena, mutta esimerkiksi KD omassa vaihtoehdossaan katsoo, että sitä vielä sen toisen 25 voi korottaa, eli 50 prosentilla mentäisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Juuso.

15.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja ministeri Kurvinen! Ensimmäisenä, kun tämän esityksen luin, kyllä oli myönteinen ajatus siitä, että hieno homma, että tässä korotetaan nytten tätä ansiotulorajaa liittyen opintotukeen. Se, mitä jäin miettimään, on tietenkin se, miksi sitä ei ole tehty saman tien pysyväksi, vaan tässä on nyt tehty vuodeksi tällainen erillisratkaisu. Aina helpompaa olisi tehdä pysyvää lainsäädäntöä, koska se tuottaa vähemmän sitä byrokraattista ja hallinnollista työtä.

Se, mitä ihmettelen hiukan, oli, että samalla kun uudistettiin näitä pykäläiä, ei koskettu tähän opintotukilain 6 §:ään, mikä liittyy ammatillisten opiskelijoiden lyhyisiin oppisopimusjaksoihin, jotka eivät tällä hetkellä ole opintotukilain piirissä. Näihin liittyy todella paljon takaisinperintää ja byrokratiaa ja unohdusta, ja näidenhän pitäisi ehdottomasti, ihan niin kuin muillakin korkeakouluopiskelijoilla, sisältyä siihen tulorajan sisäiseen tuloon. [Puhemies koputtaa] Ei tulisi turhaan näitä takaisinperimisiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

15.09 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä lakiesitys on monille opiskelijoille todellista hunajaa. Hunajaa siitä tekee se tosiasia, että opiskelijoiden toimeentulo on tunnetusti lujilla, ja nyt sitä on mahdollisuus vankistaa. Hunajaa siitä tekee myös se tosiasia, että opintojen ohella saadut työelämäkokemukset ovat kuin rahaa pankkiin ja myös ansioluetteloa myöhempään työnhakuun.

Ministeri tekee nyt sen, mitä opiskelijajärjestöt ovat pitkään toivoneet. Siihen tarvittiin vain tarpeeksi rohkeutta ja tilanneymmärrystä — hyvä, hyvä. Moni opiskelija ja myös moni yritys ottaa tämän esityksen ilolla vastaan. Miksi ei ottaisi — opiskelijat tarvitsevat mahdollisuutta vankistaa toimeentuloa, ja yritykset taas tarvitsevat nuoria työntekijöitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Sarkomaa.

15.10 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella tärkeää, että opintotuen vapaan tulon rajaa nostetaan, mutta kysyn tässä nyt, minkä takia vain määräaikaisesti ja miksi näin vähän.

Suomen ylioppilaskuntien liitto ja Kokoomusopiskelijat, Tuhatkunta ovat tuoneet vahvan viestin: miksi opiskelijoita näin halutaan edelleen rangaista? Opintotukeahan saa, jos opiskelee riittävästi. Miksi me estäisimme sitten opiskelijoita kerryttämästä valtion kassaa, tasapainottamasta julkista taloutta, hankkimasta lisää kokemusta ja rahaa? Sitähän tämä näin matala tuloraja on jarruttanut.

Ja kun hyvin vahva yksimielisyyttä täällä, kun tuolla käytävillä on keskusteltu, on ollut siitä, että tästä vain määräaikaiseksi säädetyistä laista tehtäisiin vakinaiset, niin mitä te olette mieltä: onko hallitus valmis tulemaan tässä vastaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Toivoisin vielä, että kertoisitte, kuka hallituksessa vastusti sitä, että tästä oltaisiin tehty vakinainen, koska kun tämä on määräaikainen — itsekin olen vanha opiskelijajohtaja — se saattaa [Puhemies koputtaa] entisestään vaikeuttaa opiskelijoiden tilannetta, kun vuodeksi tulee vähän korkeampi ja sitten palataan siihen vanhaan tilanteeseen. Eli vetoan siihen, että voisimme todellakin tehdä pysyvän tästä korotuksesta ja mieluusti 50 prosenttia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ledamot Kvarnström.

15.11 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä erinomaisesta esityksestä. Opintotuen tuloajan nosto on aivan perusteltua. Tämä helpottaa monien opiskelijoiden tilannetta ja on tehokas keino heidän toimeentulonsa parantamiseksi. Nyt tuloajaa nostetaan väliaikaisesti ja maltillisesti. Jos myöhemmin tehtävä arviointi osoittaa, että muutoksen vaikutukset ovat olleet myönteisiä, meidän tulee harkita muutoksen tekemistä pysyväksi ja mahdollisesti kokeilla tuloajan nostamista vielä korkeammalle.

On syytä pitää mielessä, että monilla opiskelijoilla on perhe elätettävänä ja että heidän on siis tehtävä töitä opintojen ohessa tai ajoittain vuoden mittaan. Jos he saavat suoritettua opintopisteitä, heidän tulisi olla oikeutettuja opintotukeen, jos heidän muut tulonsa eivät ole todella suuria.

Ärade talman! Det gläder mig höra att minister Kurvinen är positivt inställd till att göra den här ändringen permanent. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Koponen, Ari.

15.13 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse olisin kannattanut tosiaan suoraan vakinaista, mutta koska meillä ei ole arviota siitä, miten vastaava opintotuen tuloajan nosto tulee vaikuttamaan opintojen etenemiseen, on määräaikainen kokeilu sitten varmasti myös yksi mahdollisuus, ja kokeilujakson jälkeen näitten vaikutusten arviointi on sitten ensiarvoisen tärkeää.

Emme halua opintoaikojen pitenevän, kun töitä saa tehdä enemmän tukia menettämättä. Tällä hetkellä opiskelijoilla on käytössä kolme tukikuukautta enemmän kuin mitä opintojen tavoiteaika kestää. Yksi mahdollisuus olisi poistaa ylimääräiset kuukaudet, eli opintojen hidastumisen ehkäisemiseksi tukikuukausittain opintopistevaatimusta kiristettäisiin niin, että tukikuukaudet riittävät valmistumiseen tavoiteajassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

15.13 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys opintotuen tuloajojen korotuksesta 25 prosentilla on monella tavalla tärkeä toimi. Se lisää työllisyyttä ja tuo osaltaan apua monen alan kokemaan työvoimapulaan.

Palveluala on yksi työvoimapulasta kärsivä ala, mutta haluan nostaa esille myös sosiaali- ja terveysalan kokeman pulan työvoimasta. Päätoiminen opintotukea saava opiskelija voi ensi vuoden aikana tienata noin 3 000 euroa nykyistä enemmän — se on merkittävä summa. Mahdollisuudesta tehdä töitä entistä enemmän on molempinpuolista hyötyä sote-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

alalla. Sote-ala saa lisää työvoimaa, ja toisaalta opiskelija saa lisää arvokasta työkokemusta. Tämä pätee toki myös muillakin aloilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hopsu.

15.14 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tulo-ajaja korotetaan lähemmäksi pohjoismaista tasoa, olemme jääneet 50 prosentilla perään muita Pohjoismaita. Kannatan myös ministerin ehdotusta siitä, että tulo-ajajojen korotus voisi olla pysyvä.

Kuitenkin heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden toimeentuloa voidaan parantaa vain opintorahaan tehtävillä panostuksilla. Lisäksi tulee pitää mielessä, että työmahdollisuuksia ei kaikilla opiskelualoilla ole samalla tavalla. Indeksikorotukset olivat tässä hyvä alku, muttei riittävä. Merkittävin opiskelijoiden stressitekijä on nimenomaan toimeentulo, ja toimenpiteet toimeentulon parantamiseksi olisivat siksi myös tervetulleita tämän erittäin positiivisen esityksen lisäksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

15.15 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kyllä täytyy kiittää ministeri Kurvista jämäkästä esittelystä ja hyvästä hallituksen esityksestä opintotukilain muuttamisen osalta. Tämä tulo-ajajojen korotus tulee kyllä oikeaan aikaan. Itsekin aikoinaan opiskelujen ohessa lukioaikana ja ammattikorkeakoulu-ajajana tuli ajeltua maitoautoa, ja tuntui se kyllä väärältä, että niitä opintotukia joutui sitten makselemaan siitä maitotilistä takaisin päin, kun kovalla työllä teki oman työn ja sitten kuitenkin joutui niitä tukia maksamaan takaisin.

Haluan kyllä kiittää ministeri Kurvista tästä rohkeasta esityksestä, mutta kyllähän ministeriltä rohkeutta löytyy. Nimittäin hän kyseenalaisti viime viikolla tämän korkeakoulutuksen keskittämisen ja sai heti kuulla latistavia kommentteja siitä, että nytten Suomessa huippuosaamisen osalta tämä on väärä malli, että on hajautettu korkeakouluverkosto. Täytyy kiittää ministeriä siitä, että nostitte esille sen, että hajautettu korkeakouluverkosto on [Puhemies koputtaa] Suomen tulevaisuuden taetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Kinnunen ja sen jälkeen ministeri Kurvinen.

15.17 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tästä hyvästä keskustelusta. Tämä on ollut mielenkiintoista ja osaltaan mittaa sitä, näemmekö lasin puoliksi täynnä vai tyhjänä. Meidän tulee päättäjinä tasapainoilla näiden tulo-ajajojen ja opiskeluaikojen kohtuullisuudessa pysymisen kanssa.

En oikein ymmärtänyt edustaja Sarkomaan ajatusta siitä, että tässä on kysymys opiskelijoiden rankaisemisesta. Tämä on hieno askel, hyvä kokeilu. Joskus on hyvä kokeilla, ennen kuin tehdään pysyvää lainsäädäntöä. Olen itsekin pysyvän noston kannalla. Hyvä, että kuljemme kohti pohjoismaista tasoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja koska edustaja Sarkomaan nimi mainittiin, annetaan hänen vielä vastata ennen ministeri Kurvista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

15.17 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Todellakin totesin, että se, että me olemme pitäneet opintotuen tuloja näin alhaisella tasolla, on rangaissut opiskelijoita ahkeruudesta ja työnteosta. Ja kyllähän tämä korotus, joka tässä nyt on, 25 prosenttia, on varsin maltillinen, kun katsotaan, mitä opiskelijat ovat esittäneet. Kysynkin: miksi me jatkossakin rankaisemme opiskelijoita sillä, ettemme anna heille, mitä he haluavat? [Suna Kymäläisen välihuuto] He haluaisivat tehdä enemmän työtä. Opintotukihan on sellainen, että jos opinnot etenevät, sen opintotuen saa, niin että miksi me estämme tässä tilanteessa opiskelijoita tekemästä enempää työtä pitämällä tämän 25 prosentissa, kun valtiovarainministeriö on tukenut vahvaa nostoa ja todennut, että se opintotuen tulojen nosto vahvistaisi julkista taloutta? Se toisi lisää työllisiä, se toisi monille opiskelijoille lisää tuloja. Monet opiskelijat ovat perheellisiä. Kysynkin: miksi tätä [Puhemies koputtaa] ei nosteta 50 prosenttiin? Sitä kysyvät opiskelijat — niin kysyy kokoomus... [Suna Kymäläisen välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Kurvinen, 2 minuuttia.

15.19 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Arvoisa puhemies! Kiitos oikein hyvästä debattikeskustelusta. Pyrin vastaamaan kysymyksiin ja hieman ehkä kommentoimaan tätä teemaa laajemminkin. Tässä minusta on juuri niin kuin edustaja Kinnunen sanoi, että kannattaa nähdä, onko lasi puolityhjä vai puolitäysi. Askel kerrallaan edetään, ja tähän on hieman tammoinen suhdannepoliittinen ratkaisu. Sanotaanko näin, että tässä on minun mielestäni monta voittajaa. Tässä voittavat opiskelijat, heidän mahdollisuutensa ja toimeentulonsa, ja tällä saadaan myös meidän työvoimapulaa — toivottavasti esimerkiksi palvelualoillakin — helpotettua. Ja sittenhän me saamme evidenssiä ja tietoa ja dataa siitä, miten tämä vaikuttaa ja ovatko vaikutukset valtiontalouteen positiivisia. Jotenkin minä en siihen opintojen hidastumiseen ihan hirveästi henkilökohtaisesti usko. Näen niin, että usein aktiivinen, hyvinvoiva opiskelija vie opintojakin eteenpäin, ja kun meillä on työmahdollisuuksia ja laadukkaita, hyvät, hienot tutkinnot, niin silloin kyllä opinnotkin menevät eteenpäin.

Tämä edustaja Essayahin esiin ottama ikään kuin porrastettu malli on kiinnostava. Meilähän opintotukilaki on sellainen, että sitä on muuteltu vähän koko ajan, aina vähän poliittisen tilanteen mukaan, ja tietysti jossain kohtaa olisi ehkä syytä harkita laajempaa kokonaisuudistustakin. Tulorajojen osalta tehtiin minusta ihan sellainen myönteinen ratkaisu siltä osin viime vaalikaudella, että tätä takaisinperinnän korotusprosenttia inhimillistettiin. Se oli erittäin hyvä ratkaisu ja varmasti sellainen oikeudenmukainen ratkaisu.

Täällä kysyi useampikin edustaja — Kinnunen kysyi heti alkuun — onko pysyvään korotukseen valmiutta. Meillä on opetus- ja kulttuuriministeriössä valmius tehdä tästä pysyvä heti, jos sellainen sopimus syntyy. Ja totean nyt vain tähän poliittiseen keskusteluun, että minä olen nöyrästi toimeenpannut kaikkia hallituksen yhteisiä sopimuksia ja yhteistä linjaa ja pelannut niillä pelimerkeillä, mitä minulle on käteen jaettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vieläkin näyttää olevan halukkuutta debatoida. — Edustaja Heinonen.

15.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos ministerille vastauksesta. Opiskelijathan ovat meillä oikeastaan ainoa väestöryhmä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

jota rangaistaan ahkeruudesta. Tässä vapaan tulo rajojen korotuksessa me kokoomuksessa kannatamme reippaampaa korotusta 50 prosenttiin ja myös sitä, että se on pysyvä. Ja kun, ministeri Kurvinen, te toitte esille, että tekin kannatatte tätä pysyvää mallia, niin kysyn teiltä, kuka sitä vastustaa. Vastustavatko sitä sosiaalidemokraatit? Jääkö tämä pääministeripuolueesta kiinni, vai mistä se jää kiinni, että tätä ei saada tehtyä pysyväksi? Tämän työllisyysvaikutukset tällä vaatimattomammallakin mallilla olisivat paremmat, jos nuoret tietäisivät, että tämä on pysyvämpi. Eli onko tämä nyt demareista kiinni, että tätä ei saada aikaan?

Voi myös kysyä, tarvitaanko tällaisia vapaan tulon rajoja lainkaan vai voisiko riittävää olla se, että opinnot etenevät sovitussa aikataulussa ja sitten saisi tuon opintotuen. Mielestäni se voisi hyvin olla tulevaisuutta, jossa ahkeruus olisi myös opiskelijoille hyve.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kymäläinen.

15.22 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä myös haluan tuoda ministeri Kurviselle kiitokseni siitä, että tämä lakiesitys tuodaan ja että opiskelijoilla on mahdollisuus tienata kuitenkin jokunen tuhat euroa enemmän kuin aiemmin. Mielestäni se on tärkeää. Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja syistä, miksi se on tärkeää. En lähde niitä toistamaan.

Mutta kyllä täytyy pikkaisen tätä keskustelua kuunnellessa ihmetellä, että kokoomus esittää täällä, että tämä ei olisi riittävä toimenpide ja tässä olisi ikään kuin kritisoitavaa, kun tämä on kuitenkin oikeansuuntainen askel ja huomattava edistys esimerkiksi edelliseen kauteen, jolla opiskelijoilta leikattiin, jolla huojennuksia opiskelijoiden toimeentuloon ei pystytty antamaan. Henkilökohtaisesti itse olen tulo rajoja vastustanut aina siitä alusta alkaen, kun opintotukeen näitä esitettiin, [Puhemies koputtaa] mutta tämä on henkilökohtainen mielipiteeni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen.

15.23 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työnteon tosiaan tulisi aina olla kannattavaa. Työssäkäynnin malli on maassamme hieman jopa, voi sanoa, kieroutunut. Nuoria opetetaan jo opiskeluaajoista saakka tietynlaisiin kannustinloukkuihin. Ahkeria opiskelijoita siis puhtaasti rangaistaan työnteosta, vaikka opinnot etenisivät samalla ennätystahtiin.

Kannattaisin ensisijaisesti opintotuen maksamista aikaisempaa enemmän opintopisteiden kuin opiskeluajan perusteella. Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaan opiskelija sen sijaan voisi ensi vuoden ajan tehdä töitä yhden työpäivän verran viikossa enemmän menettämättä opintotukeaan, mikä on tosin sekin kannatettava esitys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Berg.

15.24 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän itsekin tästä hyvästä esityksestä. En nyt itse henkilökohtaisesti näe ongelmana sitä, että nyt tehtiin hyvä esitys, nostettiin opintotuen tulo rajoja 25 prosentilla. Nyt vuoden aikana tarkastellaan, minäkalaisia vaikutuksia sillä on, ja niin kuin ministeri Kurvinen hyvin sanoi, siinä vaiheessa mahdollisesti löytyy valmiudet tehdä tästä vakiintunut käytäntö ja jatkaa tällä mahdollisel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

la samalla opintotuen tuloarajojen nostolla. Kaikin puolin taustallahan on kuitenkin se, että kaikkihan näkevät varmaan tärkeänä sen, että opinnot etenevät suunnitellusti myös tämän jälkeen, ja en itsekään usko, että sillä suurta merkitystä on, mutta juuri tämän takia on mielestäni ihan järkevää seurata tätä asiaa vuodessa, jolloin nähdään, käykö tässä niin kuin olemme ennalta ajatelleet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt tähän keskusteluun varattu aika alkaa olla täyttymässä, mutta jos ministeri Kurvinen vielä 2 minuuttia.

15.25 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on tosi upea juttu, että eduskunnassa näin laajasti eri eduskuntaryhmärajojen yli käydään keskustelua opiskelijoiden ja nuorten tilanteesta. Minusta se on jo arvo sinänsä ja kertoo siitä, että me todella välitetään meidän tulevaisuuden tekijöistä, joista on kiinni kuitenkin meidän isänmaamme menestys jatkossa.

Muutama näköala vielä tähän hyvään ja analyttiseen keskusteluun. Ensinnäkin kyllähän se niin on, että kun hallituksessa ollaan, niin kaikki vastaavat yhdessä hallituksen päätöksistä ja hallitus toimii kollegiona ja joukkona, ja ei ole varmaan kovin fiksua ruveta syyttelemään ketään muuta ministeriä tai muuta hallituskumppania.

Tämä oli minusta todella mielenkiintoinen keskustelu, puhemies, johon haluan ihan hetkeksi mennä — ehkä vähän niin kuin päättääkin tämän omalta osaltani, jos siltä vaikuttaa, että tämä on päättymässä. Eli juuri tämä ajattelutapa, että tarvitaanko me vapaan tulon rajoja vai ei, niin kuin täällä vähän useampikin edustaja eri puolueista ja yli hallitus—oppositio-rajan kommentoi. Tietysti on havaittava se, että kyllähän meidän työttömyysturvasakin on tietty raja. Tämä on kuitenkin Kelan maksama sosiaalietuus, ja on iso kysymys, nähdäänkö me opintotuki enemmän palkkana opinnoista vai nähdäänkö me opintotuki sosiaalietuutena, sosiaalipolitiikkana. Meillä on monia muitakin instrumentteja toki opiskelijoiden tukemiseen sosiaalisesti — ateriatuki on semmoinen usein väheksytty, se on aika iso juttu, että opiskelija saa lämpimän, terveellisen aterian, ja myöskin sitten yleisessä asumistuessa opiskelijat nyt ovat mukana — mutta tämä on tietysti semmoinen näkemys. Itse olen vähän taipuvainen ajattelemaan, että joku tuloaraja pitää olla, että jos tienaa aivan valtavasti, niin onko silloin Kelalta tarpeen saada rahaa — vähän koen sen vieraana. Mutta ehkä semmoinen selvitys tai laajempi kokonaisuudistus pitäisi tehdä, ja se on se iso kysymys, mistä jo aikanaan SYLin liittokokouksessakin väännettiin, kun olin Keskustaopiskelijoiden aktiivi: että onko opintotuki enemmän palkkaa opinnoista vai sosiaalietuus. Tätä täytyy pohtia, mutta pääasia on, että mennään oikeaan suuntaan ja parannetaan juoksua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.27.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.49.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraavaksi siirrytään jatkamaan aiemmin keskeytetyn asiakohdan 11 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.49 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys, joka koskee opintotuen tuloarvoja, on kyllä erittäin kannatettava, kiiteltävä, ja voi sanoa, että aika kauan odotettukin — tästä on puhuttu yhteiskunnassa hyvin pitkään. Muistan itsekin aikanaan, kun olin paitsi opiskelija ja opiskelijapolitiikko, niin oli ihan kärkiteemoja, että opiskelijoiden tuloarvoja nostettaisiin. Kului vuosia, mutta nyt, kiitos hallituksen esityksen, tähän viimein tartutaan. Tästä laajasta kannatuksesta kertoo varmasti myös se, että tuo lausuntopalaute on pääsääntöisesti erittäin erittäin kannustavaa, kiittävä, ja sekä opiskelijajärjestöt että esimerkiksi muut tähän asiaan liittyvät sidosryhmät, jotka tästä lausuivat, kiittelivät, ja todellakin tässä vastataan siihen pitkään toiveeseen, mikä tuolla opiskelija-puolella on ollut.

Tämä esitys nyt sitten nostaa vuotuisia tuloarvoja 25 prosenttia. Se on hyvä, merkittävä korotus. Itse kukin meistä aikanaan opiskelleista on varmasti taistellut näiden tuloarvojen kanssa. On mietitty, niin kuin vaikka minä itsekin, että kuinka kauan vuoden loppuun saakka siellä Prismassa pystyy olemaan töissä, koska mikäli liian paljon teki töitä, niin tiesi, että opintotukea tulotaisin takaisinperimään, ja kyllä se oli tarkan markan politiikkaa, vaikka euron aikaa silloin jo elettiin, että ei varmasti tekisi yhtään liikaa tunteja, ettei sitten tulisi tätä takaisinperintää. Siinäkin mielessä nyt se mahdollisuus, että kun opinnot etenevät ja työnteke maistuu, töitä voi tehdä enemmän, että en kyllä itse näe tässä ollenkaan huonoja puolia.

Tässä on myös se puoli, minkä ministeri Kurvinen jo aiemmin tänään täällä istuntosalissa sanoi, eli että mikäli ja jos ja kun tämä nyt määräaikaaisesti voimassa oleva esitys ja sen kautta tulevat tiedot ovat positiivisia, niin kuin olettaa ja arvioiden mukaan myös näyttää olevan, niin tätä voitaisiin jatkaa, ja tämä on kyllä sellainen positiivinen viesti myös korkeakoulutuksesta vastaavalta tiedeministeriltä, että aidosti suhtaudutaan hyviin uudistuksiin siten, että mikäli ne tulokset ovat hyviä, niin niitä voidaan jatkaa, ja tietysti myös siinä toisessa tapauksessa, että mikäli ne olisivat sitten negatiivisia, niin ei jatkettaisi — sitähän se päätöksenteko on, mikä perustuu tieteseen, että näin toimitaan. Mutta kun nyt kaikkien näiden lausuntopalauteiden ja myös etukäteisarvioiden mukaan tämä kokeilu tulee olemaan myönteinen, niin pidän erittäin hyvänä, että tätä jatketaan. Pohditaan myös edelleen tuloarvojen nostoa ja pidetään mielessä se periaate, jonka tuossa jo hieman aiemmin sainoin, että jos opiskelut sujuvat ja työnteke maistuu, niin sehän on erittäin hyvä asia, ja sitä pitää tässä salissa, tässä talossa ja tässä yhteiskunnassa [Puhemies koputtaa] edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari poissa, edustaja Mattila poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Ollikainen poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.53 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä on laki opintotukilain muuttamisesta. Tässä edustaja Könttä käytti varsin ansiokkaan puheenvuoron ja toi esille sitä historiaa. Niin kuin edustaja Könttä sanoi, hän on ollut aikoinaan Prismassa töissä ja miettinyt sitä tarkan markan ja tarkan euron politiikkaa, että kun on samaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

aikaan opiskeltu, niin kuinkas sitten nämä tulorajat, missä vaiheessa ne paukkuvat. Itse olen ajanut opiskeluaikoina maitoautoa, ja sama homma oli koko ajan niin kuin käsillä, että miten paljon voi ansaita, ettei opintotukia tarvitse maksaa takaisin. Ja kyllähän se pahalta tuntui, kun ne tulorajat sitten paukkuivat yli ja sitten joutui näitä opintotukia maksamaan takaisin.

Vihdoin ja viimein tämä ehdotettu 25 prosentin korotus. Sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että tuellisen kuukauden tuloraja nousisi tästä nykyisestä 696 eurosta 870 euroon ja tuettoman kuukauden tuloraja 2 078 eurosta 2 600 euroon. Selkeyden vuoksi nämä tulorajat sitten tullaan kyllä pyöristämään lähimpään kymmeneen euroon.

Tämä on hieno uudistus, tätä on pitkään viety eteenpäin, ja tahdon vielä tässäkin vaiheessa, kunnioitettu puhemies, kiittää tiede- ja kulttuuriministeri Kurvista tänä päivänä aikaisemmin hyvästä ja jämäkästä esittelystä tämän asian osalta, ja haluan myös kiittää siitä, että näin sivistys ja edistys menevät eteenpäin tämänkin lain osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström poissa, edustaja Pitko poissa. — Ledamot Strand, var vänlig.

19.55 **Joakim Strand r:** Värderade talman! Det handlar alltså om en ändring till lagen om studiestöd där man nu temporärt höjer inkomstgränserna.

Eliikkä ainakin väliaikaisesti korotetaan näitä tulorajoja. Itse toivon ja RKP on aina myös tukenut sitä, että heidän osalta, jotka pystyvät sekä opiskelemaan että tekemään työtä ja siinä edistymään, totta kai ei kannata siihen laittaa aikaa, että hirveästi vahditaan, tuliko euro liikaa nyt tienattua ja sen myötä myös veroja maksettua yhteiseen kassaan.

Toivon, että — niin kuin tässä luvattiin — selvitetään sitten saman tien myös jatkoa. Tässä kollegat ovat muistaneet näitä omia Kela-pommeja, ja taisin itsekin muutaman silloin saada. Muistaakseni niitä pystyi maksamaan jopa 30 erässä sitten takaisin, ja periaatteesta tein sen, eliikkä siinä meni muutama vuosi sitten takaisin maksamiseenkin, vaikka kuvitteli, ettei ollut liikaa tienannut.

Hieno homma, että tämä etenee, ja kiitos myös ministeri Kurviselle siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso poissa. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

19.56 **Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitokset hallitukselle tästä esityksestä, joka vie tätä asiaintilaa varmasti eteenpäin. Näin opposition näkökulmasta ja perussuomalaisten näkökulmasta lämmin tuki tälle esitykselle ja myöskin tuki siihen suuntaan, että jatkossa voitaisiin sitten myöskin korottaa enemmän kuin se 25 prosenttia, ja tuki myöskin sille, että se voisi olla sitten pysyvä. Mutta ei kannata jäädä tuohon, eli jos vain saatte neuvotteluissa vielä parempaa diiliä muitten kanssa, niin lämmin kannatus lähtee täältä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.57 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä aidosti mielestäni on siinä mielessä keskustelun, parlamentaarisen keskustelun ja myös selvitystyön paikka, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

kun opintotuki on kuitenkin sosiaaliuuteus, niin jossain kohti mielestäni on se raja — joskin sen pitää olla kannustava aina — mutta jossain kohti on se raja, milloin sosiaaliuuteutta myönnetään. Siinä mielessä keskustelu joskus hieman harhautuu, kun ajatellaan, että riippumatta tuloista pitäisi olla opintotuki. Minä näen sen sosiaaliuuteutena, mutta en sano, että nämä nykyiset rajat, myöskään tämä korotettu raja, on se oikea taso. Tästä on syytä käydä keskustelua ja muistaa, että ainakin vielä toistaiseksi opintotukea pidetään sosiaaliuuteutena, joka maksetaan näistä johtuvista syistä. Mutta erittäin hyvä juttu, että tämä tuloraja tässä nousee.

Tässä on myös merkittävää työllistävä vaikutus. Nimenomaan, kuten esimerkiksi edustaja Kettunen tässä sanoi, että kun hän joutui tarkkaan miettimään sitä, kuinka monta tuntia hän sitä maito-autoa voi ajaa, ettei tarvitse sitten maksaa niitä saatuja opintotukia takaisin, niin nyt meillä vapautuu aika paljonkin väkeä senkaltaisiin työtehtäviin, joissa on tällä hetkellä esimerkiksi huutava pula työntekijöistä, niin kaupan alalle sinne Prisman kassalle, missä itse tein töitä opiskeluaikani, kuin myös sitten ravintola-alalle, hotelleihin ja näin päin pois. Siellä opiskelijat ovat, moni heistä opiskelee näitä aloja, myös erittäin motivoituneita tekemään vaikkapa siellä kaupan alalla, jonka tunnen ehkä näistä ammateista parhaiten, niitäkin työtunteja ja vuoroja, joihin ymmärrettävistä syistä välttämättä perheellinen ihminen ei halua hakeutua. Siinäkin mielessä tässä on loistava työvoimareservi, jota nyt pystytään käyttämään enemmän.

Ja tässä on nähtävissä myös se iso suunnanmuutos korkeakoulupolitiikassa, jota sopii kiitellä. Tiedeministeri Kurvinen on ottanut paitsi tämän asian hyvin nopeasti haltuun myös sitten korkeakoulupolitiikan suunnanmuutoksen, jossa riippumatta siitä, missä maakunnassa ihminen sattuu opiskelemaan, missä maakunnassa korkeakoulu sattuu sijaitsemaan, on lisätty näitä opintokokonaisuuksia, opintoaloja. Mainitaan nyt muun muassa diplomi-insinöörikoulutuksen saaneena oma kotiyliopistoni Jyväskylän yliopisto, jonne on hakenut uusia ihmisiä opiskelemaan, josta sitten taas mennään opintojen aikana työelämään, ja opiskelijoihin tämä suoraan vaikuttaa, kun he pystyvät paitsi niiden diplomi-insinööriopintojen ohessa edistämään opintojaan, myös sitten tekemään erinäisiä työtehtäviä. Voin vakuuttaa kaikille opiskelijoille, että riippumatta siitä, mikä se oma pääaine on, kaikki työ on aivan yhtä arvokasta, ja kannustan kaikkia kyllä voimien mukaan työskentelemään myös opintojen aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.00 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Tulorajojen korotus on tehokas tapa kohentaa opiskelijoiden toimeentuloa. Täytyy kyllä vielä kerran kehua tässä lähetekeskustelussa tätä lakia. Tämä hallituksen päättämä tulorajojen korotus on pikalääke monen alan kokemaan osaajapulaa. Tämä tulee kasvattamaan myös työllisyyttä, lisää opiskelijoiden toimeentuloa, mikä on se tärkein asia, ja tuo aikaisempaa useamman opiskelijan myös opintotuen piiriin.

Tässä vaiheessa on hyvä myös tätä korkeakoulupolitiikkaa tuoda esille. Kiitoksia edustaja Köntälle, toitte esille tämän viimeviikkoisen keskustelun, tämän valtakunnallisen keskustelun korkeakoulutuksen hajauttamisesta, jota tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen on tuonut ansiokkaasti esille. Olen kyllä ministerin kanssa tällä samalla linjalla.

Elikkä hämmästelen kyllä suuresti, kun viime viikolla, puhemies, Akavan ja Elinkeinoelämän keskusliiton kannanottoina tuli, että koulutuksen hajauttaminen vaarantaisi koulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

tuksen laadun. Se, että eri alojen tulevaisuuden osaajia koulutetaan yhtä aikaa monessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa monella eri paikkakunnalla, ei ole kyllä keneltäkään pois.

Mielestäni meillä Kainuussakin voidaan tehdä todella laadukasta ja korkeatasoista tiedettä. Mihin perustuu ajatus siitä, että laadukasta koulutusta ja tiedettä voidaan toteuttaa vain ja ainoastaan Helsingissä? Onko Akavan ja EK:n Helsingin toimistoilla nyt syntynyt ajatus, ettei esimerkiksi Kainuussa tarvita korkeakoulutusta lainkaan, koska koulutus ei ole tarpeeksi laadukasta pienessä yksikössä?

Ilman korkeakoulutukseen liittyvää aluepolitiikkaa meillä olisi yliopisto vain Turussa. Siinä olisi jäänyt useampikin talonpoika Kainuussa ilman maisterin papereita pihapolulle talsimaan. Esimerkiksi kun Kajaanin ammattikorkeakoulu sai sosionomin koulutusvastuun tällä vaalikaudella — kiitoksia silloiselle tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kososelle ja häntä edeltäneelle ministeri Saarikolle — tämä sosionomikoulutusvastuu lisäsi Kainuun ja Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoitten määrää. Osa heistä valmistuukin ja valmistuttuaan saattaa jäädä Kainuuseen tekemään töitä. Se jos mikä lisää alueitten elinvoimaa.

Kuten tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen on todennut, pienikin yksikkö voi olla hyvä ja profiloitunut. Meillä on Kajaanissa toimiva yliopistokeskus, joka voisi toimia miniyliopistona, itsenäisenä toimijana. Se, ettei meillä ole enää esimerkiksi yliopistotasoisia opettajankoulutusta, näkyy tällä hetkellä huutavana opettajapulana, ja kannamme vielä Kainuussa katkeruutta siitä, että silloinen ministeri lakkautti opettajankoulutuslaitoksen.

Koulutuksen saavutettavuus ja tasa-arvo ei ole keneltäkään pois. Sen tulisi olla kaikkien oikeus myös meillä Kainuussa. Sen pitää olla kaikkien oikeus koko Suomessa. Tästä syystä, arvoisa puhemies, halusin käyttää tämän puheenvuoron, ja ministeri Kurvinen on kyllä ansiokkaasti tuonut tätä hajautettua koulutuspolitiikkaa esille viime päivien poliittisessa keskustelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

20.04 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Könttä toi esille tämän näkökulman, että pitäisi varmaan käydä laajempaa parlamentaarista keskustelua siitä, miten me suhtaudumme tähän opintotukeen ja sitä kautta sitten näihin tulorajoihin. Jos me miellämme, että Kela tukee opiskelijoita, niin voivatko tulorajat olla rajattomia? Itse ehkä toivoisin, että me lähtisimme enemmän miettimään tätä asiaa siitä näkökulmasta, että semmoisella ihmisellä, joka on opiskelemassa, on kaksi vaihtoehtoa opiskelun lisäksi: joko hän on sen lisäksi työtön tai töissä. Semmoisella ihmisellä, joka ei opiskele ja on Kelan tukien varassa, on vaihtoehtona sitten, että töissä tai työttömänä, mutta opiskelijana opiskelee samaan aikaan. Näin ollen voitaisiin nähdä moraalisesti oikeutettuna, että jos hän on niin ahkera, että niitten opiskelujen lisäksi sitten käy vielä tekemässä paljon töitä, niin me emme tavallaan minkäänlaista kannustinloukkua laittaisi hänelle vaan palkitsisimme nimenomaan. Että siitä varmasti yhteiskunta hyötyisi.

Monella alalla on itse asiassa niin, että työ opettaa paremmin siihen koulutukseen kuin itse asiassa se teoriapohjainen koulutus, mitä saa sitten koulutuslaitokselta. Esimerkiksi meillä — muuten hyvä puheenvuoro oli teiltä, edustaja Kettunen, liittyen tähän Kajaanin opettajankoulutusyksikköön, se oli aivan järkyttävä juttu, mitä tapahtui siihen liittyen —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Oulun yliopistossa, missä itse olen siis käynyt just tätä luokanopettajakoulutusta, meillä opiskelijoilla on ollut tapana juuri jutella siihen tyyliin, ja varsinkin valmistuneet, jotka ovat sitten lähteneet työelämään, ovat sen huomanneet, että vasta sen ensimmäisen vuoden aikana ollaan itse asiassa työelämän kautta koulutauduttu siihen, mitä se oikeasti on olla opettajana, mitä se vaatii, kun lähdetään tekemään niitä suunnitelmia lukukausiksi ja lähdetään niitten lasten kanssa olemaan. Se, että me olemme siellä yliopiston sisällä sen viisi vuotta, ei todellakaan pätevöitä meitä itse asiassa siihen ammattiin vielä, vaan vasta sen jälkeen, kun päästään työelämään, niin sitten se tapahtuu. Näin ollen jos on mahdollisuus jo niitten opiskelujen aikana vaikka opettajaopiskelijalla tehdä todella paljon sijaisuuksia erilaisissa kouluissa, niin tällainen henkilö on paljon pätevöityneempi: hänellä on työkokemusta, kun hän valmistuu. Kilpailu on kovaa joissain paikoissa opettajista, ja tällaisella ihmisellä on silloin paremmat mahdollisuudet päästä työelämään, kun hän on tehnyt niitä opettajan sijaisuuksia samaan aikaan ja se on häntä pätevöittänyt.

Eli siksi halusin osallistua tähän parlamentaariseen keskusteluun. Varmasti sen paikka olisi, ja omalta osaltanikin sanoisin, että mielletäisiin tämä opiskelijoitten asema hieman eri tavalla kuin miten näin yleisesti mielletään tämä tukipolitiikka. Että kateelliseksi toisille ei ainakaan sovi ryhtyä. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.07 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Muutama tarkennus, ja täytyy sanoa, että liian harvoin tässä salissa käydään vuoropuhelua ja sellaista keskustelua, jossa ehkä halutaan myös kuulla ja oppia ja pohtia toisten edustajien puheenvuoroja. Se on tervettä, ja se on iltaistuntojen parasta antia.

No, mitä tulee isossa kuvassa meidän sosiaaliturvajärjestelmään, siitähän on — mitä en tosin itse tuossa muistanut mainita — parlamentaarinen työryhmä tekemässä työtä, jossa sosiaaliturvan kokonaisuudistusta pohditaan. Kannatan itse vahvasti perustulon kaltaista järjestelmää, jossa sitten muutamalla poikkeuksella huomioitaisiin vaikkapa opiskelijoiden toimeentulo, joka liittyy tähän käsittelyssä olevaan lakiehdotukseen. Eli meillä olisi siis perustulo, jossa olisi muutama poikkeus, esimerkiksi perhetilanne, opiskelutilanne, muut syyt, ehkä muutama muukin perustelu, mutta pääsääntöisesti siis tämänkaltaisen, perustulon kaltainen malli. No, miten se liittyy tähän keskusteluun? Se liittyy nimenomaan siinä, että kun näillä tiedoilla katson, että opintotuki on sosiaalietuus, vaikka näistä edustaja Tynkkysen esimerkeistä olen siis täysin samaa mieltä, että mitä enemmän ihminen tekee töitä vaikkapa opiskelujen ohessa, kun ne opiskelut etenevät, en näe siinä yhtään mitään pahaa, enkä näe siinä yhtään mitään syytä olla myöskään kateellinen, koska se, että opinnot etenevät ja työ maistuu, niin oikeastaan riippumatta siitä, mitä tehtäviä henkilö tekee, on sen parempi. Muistan itsekin ensimmäisessä työhaastattelussa, vaikka olin tehnyt töitä, jotka eivät liittyneet millään tavalla valtio-opin opiskelemiseen — tai ainakaan suoraan eivät liittyneet, että en tehnyt virastoissa tai tällaisissa, ministeriöissä, tehtäviä, vaan siellä Prismen kassalla — ensimmäinen työnantajani arvosti sitä, että sinä olet tehnyt töitä opintojen aikana, ja nostan sille hattua.

Haluan tässä kysyä tai ainakin esittää ajatuksen ilmoille siitä, että ne tilanteet, joskin harvinaiset tilanteet, joissa henkilö tekisi työtä, jossa kuukausiansio olisi vaikkapa useita kymmeniätuhansia euroja kuukaudessa ja kysymys on sosiaalietuudesta — en ole aivan varma, onko se silloin sitten oikeudenmukaista. Tosin se perustulomalli, johon tämä sosiaalitur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

vaa pohtiva parlamentaarinen työryhmä myös ottanee kantaa — siis ottanee kantaa — ratkaisisi kysymyksiä, ja itse sen takia kannatan sitä mallia. Silloin kun tulot nousevat, tuet pienenevät, ja vastaavasti kun tulot pienenevät, tuet nousevat. Mutta siitä, että tässä ei olisi minkäänlaisia rajoja, minun mielipiteeni on vielä hieman auki, mutta minusta tässä on pieni tällainen sosiaalietuuteen... Tai kun tämä opintotuki vielä on sosiaalietuus, niin tässä on hieman huomioitava sitä, että jos ne ansiot ovat aivan hulppeat, niin onko se oikeudenmukaista, että sen lisäksi, till, [Puhemies koputtaa] valtio antaa sen, onko se nyt, viitisensataa euroa opintotukea — en valitettavasti muista tämänhetkistä tilannetta aivan tarkkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.10 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua — kiitoksia. Nämä ovat kyllä hyviä keskusteluja tähän aikaan illasta. — Haluan vielä muistuttaa tästä ministeri Kurvisen rohkeudesta, kuinka hän uskalsi kyseenalaistaa korkeakoulutuksen keskittämisen, ja sai kyllä siitä heti kuulla aika latistavia kommentteja, että kuinka hän latistaa Suomen huipputaustamisen. Tästähän kirjoitti pääkaupunkiseudun paikallislehtikin Helsingin Sanomat, joka soimi viime viikolla tätä tiede- ja kulttuuriministeri Kurvisen linjausta.

Tästä asiasta ansiokkaan kolumnin kirjoitti Kainuun Sanomiin Kainuun Sanomien toimittaja eilen, ja siitä pieni siteeraus: ”Kummasti nousi jälleen mieleen takauma Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen lopettamisesta vuonna 2013. Varhaiskasvatuksen opiskelijoiden sisäänotto lopetettiin jo vuonna 2007. Silloinen hallitus päätti keskittää eli toisin sanoen tehostaa. Varsinaisen päätöksen opettajankoulutuslaitoksen lakkauttamisesta teki toki Oulun yliopiston hallitus. Päätökseen eivät vaikuttaneet ne yksinkertaiset, tehokkuudesta kertovat luvut. Kajaanin yksikkö käytti vajaan kolmanneksen Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan budjetista. Kajaanin kampus tuotti kuitenkin parhaina vuosina jopa puolet tiedekunnan maistereista, ja juuri valmistuneiden määrä on korkeakouluilla yksi rahoitusperuste.” No, tähän viitaten: täytyy nyt muistaa, että tämä maa kehittyy, kun meillä on laaja, monipuolinen korkeakouluverkosto.

Puhemies, vielä tähän: Totta kai tämä vähän laajenee, mutta kun lähetekeskustelua käydään ja tässä nytten opintotukilaista ja opintotukilain muuttamisesta keskustellaan. Nythän on keskusteluissa myös ollut se, että olisiko meillä aika mennä tähän niin sanottuun Norjan malliin. Elikkä nyt mentäisiin vielä opintolainojen puolelle niin, että opintolainoista annettaisiin hyvityksiä, annettaisiin jopa osittain anteeksi, sillä toiminnalla jos vastavalmistunut lähtisi töihin harvaan asutulle maaseudulle, tuonne maakuntiin. Nimittäin syrjäseuduille me tarvitaan ja meillä pitää olla houkuttimia. Meillä pitää olla porkkana siihen, että me saamme lääkäreitä, opettajia, psykologeja ja sosiaalityöntekijöitä töihin näihin vapautuviin työpaikkoihin. Tässäkin tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen ansiokkaasti antoi haastattelun vähän useampi viikko takaperin siitä, että tämä Norjan malli olisi syytä viedä maaliin vielä tällä hallituskaudella. [Puhemies koputtaa] Tätä kyllä lämpimästi kannatan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

20.14 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Kettuselle: lämmin kannatus teidän puheenvuoroonne liittyen tähän Norjan-malliin. Meillähän tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

hetkellä Suomessa on siis se tilanne, että meillä on kiihtyvään tahtiin maaseutu tyhjenevässä. Ja tämä kaikki on sitä, että kun ihmiset vaikkapa lähtevät muualle opiskelemaan, he eivät palaa enää takaisin. On vielä vähemmän työntekijöitä erilaisten palveluitten ylläpitämiseksi, rahoituspohja on muutenkin ollut surkastumassa ja niin edelleen. Se on niin kuin yksi kiihtyvä kuvio, ja kaikki sellaiset asiat, mitkä voisivat edesauttaa sitä, että tämä maaseutu ei tyhjene vaan ehkä päinvastoin, että se kehitys menee toiseen suuntaan — minkä varmaan korona-aika etätyöskentelyn osalta myöskin omalta osaltaan on mahdollistanut — tulisi tapahtumaan. Eli ainakin täältä perussuomalaisen suunnalta lämmin kannatus sinne, mutta voi, kun olisitte hallituksessa, [Nauraa] niin tälle voisi jotain tehdä, jos tällaisista vitsiä saa heittää. Mutta toivottavasti neuvotteluissa vedätte myöskin tämän asian läpi. Te olette hyvin puhunut tästä asiasta.

No, sitten edustaja Köntälle: Esititte kysymyksen tähän, että mitenkä sitten, jos aletaan puhumaan kymppitonneista opiskelijan tienämisen kohdalla, niin joo, se on sitten varmaan niin — uskon, että moraalisesti kaikki yhteiskunnassa ajattelevat samalla tavalla — että silloin tavallaan minkäänlaisten Kelan tukien varassa ei pitäisi olla. Toki en halua mennä lapsilisään ja muuhun keskusteluun, mutta anyways, kuitenkin se raja, mikä se tällä hetkellä on korotuksenkin jälkeen, niin me puhutaan niin erilaisesta mittaluokasta, että siinä olisi varmasti vielä korottamisen varaa, mutta vähän veikkaisin, että varmaan samanlaisissa ajatuksissa olette myöskin te, mutta jos tätä viestiä hallituksen sisällä saa vielä eteenpäin ja ottaa talteen ne hyvät tulokset, mitä nyt varmasti tullaan näkemään, ja oikein niillä markkinoida sitten, että lähdetään korottamaan lisää. Kiitoksia oikein hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.15 Tuomas Kettunen kesk: Niin, arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Tynkkyselle. Tiedän, että edustaja Tynkkynen on kiertänyt Kainuussa viime viikonloppuna, käynyt Ylä-Kainuussa ja Kajaanissa ja tietää tosiaan sen, että maakunnissa on osaamista, maakunnissa on teollisuutta ja jos meidän maakuntamme ei voi hyvin, niin koko Suomi ei voi hyvin. Siellä on metsäteollisuus, siellä on kaivannaisteollisuus, siellä on maatalous, siellä on matkailu, siellä on kulttuuri. Ja täytyy muistaa se, että ihmiset asuvat tuolla maakunnassa. He haluavat siellä elää, he haluavat elää siellä hyvää elämää, ja nyt, varsinkin tässä ajassa, kun suuria ikäpolvia jää ansaituille eläkepäiville, niin kyllä me tarvitsemme niitä tekijöitä tuonne maakuntiin ja myös sinne harvaan asutulle maaseudulle, myös sinne kehyskuntiin, koska pitää pitää huoli — tämä on myös turvallisuuspoliittinen näkökulma — myös siitä näkökulmasta, että on toivottavaa, että tässä maassa mahdollisimman laajasti valoja palaa pitkin Suomenmaata, varsinkin myös tuolla Itä-Suomessa. Ja edelleenkin peräänkuulutan sitä — ja kiitoksia edustaja Tynkkyselle, että kannatatte tätä Norjan mallia, millä me tulisimme edesauttamaan ja saavuttamaan sitä — että niitä osajia saadaan sitten, kun koulut on käyty, töihin tuonne harvaan asutulle maaseudulle.

Kiitän tästä hyvästä keskustelusta. Tämä on ollut antoisaa, ja tämä on varmasti myös hyvä lähetekeskustelu sitten, kun tämä laki lähtee valmisteluun tuonne valiokuntaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.